

Aan de Gemeenteraad
van de Gemeente Hengelo

Uw kenmerk

-

Ons kenmerk

15.0004415

Datum

31 augustus 2015

Behandeld door

P. Horsthuis
+3174 2404 411
p.horsthuis@twence.nl

Onderwerp

Reactie op sheets college voor politieke markt
Gemeente Hengelo 1 september 2015

Geachte leden van de Gemeenteraad,

Wij stellen het op prijs dat u ons in de gelegenheid stelt een nadere reactie op het advies aan uw gemeenteraad van het college van B&W over het Strategisch beleidsplan Twence 2016 – 2019 te kunnen geven.

Twence is graag bereid om tijdens de politieke markt van 1 september aanstaande, vragen vanuit de gemeenteraad te beantwoorden.

Graag willen wij met het onderstaande op dit advies reageren.

Algemene reactie Twence (Governance):

Per 1-1-2001 zijn de activiteiten van Regio Twente op het terrein van afvalverwerking verzelfstandigd. Deze verzelfstandiging ging gepaard met een gelijktijdige fusie met aviTwente B.V., waarvan Regio Twente de grootste aandeelhouder was.

Dit heeft geleid tot de oprichting van Twence. Een belangrijke doelstelling van deze verzelfstandiging was om het bedrijf slagvaardig te kunnen laten ondernemen.

Bij de oprichting is ervoor gekozen om een structuurvennootschap op te richten. De onderneming wordt volgens het vennootschapsrecht bestuurd door een algemeen directeur. Een raad van commissarissen houdt toezicht op het bestuur. De algemene vergadering van aandeelhouders heeft bevoegdheden die in de statuten zijn vastgelegd. Een belangrijke bevoegdheid van de algemene vergadering is de benoeming van commissarissen. Daarnaast wordt de algemene vergadering van aandeelhouders tijdens haar vergaderingen geïnformeerd over belangrijke ontwikkelingen van de onderneming. De algemene vergadering stelt ook hun eigen tarieven vast.

Sheet: Voorgeschiedenis

- *Informatie college B&W:* Goedkeuring algemene vergadering voor investeringen boven de € 25 miljoen.
- *Reactie Twence:* Op grond van de statuten van Twence Holding B.V. (art. 15 lid 3 onder f) is goedkeuring nodig bij een investering die meer bedraagt dan een vierde van het eigen vermogen. Dit vermogen bedraagt volgens de balans van 31-12-2014 € 122,6 miljoen. De goedkeuring is dan vereist bij investeringen die hoger zijn dan € 30 miljoen.

Bezoekadres

Boldershoekweg 51
7554 RT Hengelo
Nederland

Postadres

Postbus 870
7550 AW Hengelo
Nederland

T +31 (0)74 240 44 44

F +31 (0)74 240 43 33

E info@twence.nl

I www.twence.nl

K.v.K-nr. 52737403

BTW-nr. NL8505.75.527.B01

ING 65.36.94.628 BIC: INGBNL2A

IBAN NL88INGB0653694628

Sheet: Terugblik Strategisch aandeelhouderschap

- *Informatie college B&W:* In de praktijk is het moeilijk gebleken om daadwerkelijk invloed uit te kunnen oefenen op beleid, strategie en operationele sturing van Twence.
- *Reactie Twence:* Bij het tot stand komen van het individueel aandeelhouderschap in 2009 is statutair vastgelegd dat de aandeelhouders iedere vier jaar het Strategisch beleidsplan Twence goedkeuren. Bij de ontwikkeling van het momenteel geldende plan over de periode 2012 – 2015 zijn de aandeelhouders nadrukkelijk betrokken, onder meer in de vorm van een klankbordgroep van ambtelijke vertegenwoordigers, wethoudersoverleggen afval, duurzaamheid en financiën en een informatieronde langs gemeenteraden / raadscommissies. Het plan is in het voorjaar 2012 unaniem door de aandeelhouders goedgekeurd en vormt de basis voor de activiteiten die de onderneming ontwikkelt. In dit plan is de intensivering van grondstoffenterugwinning uit afval en de productie van duurzame energie benoemd. Mestbewerking en vergisting zijn in dit plan als initiatief voorgesteld. Door goedkeuring te geven aan het plan hebben de aandeelhouders concreet invloed uitgeoefend op de strategie van de onderneming.
Onder het kopje 'Governance' zoals hierboven toegelicht, is aangegeven dat er sprake is van een structuurvennootschap waarbij de raad van commissarissen toezicht houdt. De bestuurder is verantwoordelijk voor operationele sturing en de continuïteit van de onderneming. Vanaf de oprichting hebben de aandeelhouders overeenkomstig de doelstelling van de verzelfstandiging geen rol bij de operationele aansturing.

Sheet: economische aspecten

- *Informatie college B&W:* : Leveringsverplichting 220.000 ton afval per jaar tot en met 2022 (wordt niet gehaald).
- *Reactie Twence:* Contractueel zijn de gezamenlijke Twentse gemeenten contractueel gehouden aan de leverplicht van 220.000 ton restafval. Op dit moment wordt nog slechts circa 130.000 ton geleverd. Hieraan worden geen boetes verbonden. Twence vangt al 15 jaar steeds dit verschil op door materiaal van derden te contracteren en spreekt de gemeenten niet aan op hun leverplicht. Wel wordt verwacht dat al het bij huishoudens ingezamelde afval bij Twence wordt aangeleverd. In verband met recente persberichten over de tarieven van Twence is aan de colleges van B&W van de Twentse gemeenten op 10 augustus jongstleden hierover een brief gestuurd. Hierbij wordt ook ingegaan op dit onderwerp. De samenvatting van deze brief (bijlage 1) en deze brief (bijlage 2) treft u hierbij ter informatie aan.

Sheet: Sorteerinstallatie

- *Informatie college B&W:* Businesscase voldoende? Is er voldoende volume beschikbaar? 30-40 kiloton KVM nodig, volume heel Nederland is 100 kiloton.
- *Reactie Twence:* Uit informatie van Nedvang blijkt dat in 2014 ca. 130.000 ton kunststoffen aan de bron wordt ingezameld en dat circa 300.000 ton in het restafval achterblijft.
'Voldoende gecontracteerde belading' is een basisvoorwaarde om deze investering van start te laten gaan. Twence ziet goede kansen. Business cases bevatten bedrijfsvertrouwelijke informatie.
De raad van commissarissen verleent alleen goedkeuring op basis van gedegen business cases.
In de algemene vergadering van aandeelhouders van 23 september aanstaande worden de aandeelhouders vertrouwelijk over dit onderwerp geïnformeerd.

Sheet: Mestvergister

- *Informatie college B&W:* Ruime overcapaciteit in Nederland; is het zinvol capaciteit bij te bouwen in een al verzadigde markt?
Informatie college B&W: Vergisten is laagste trap ladder van Lansink. Beter is direct terugbrengen in de bodem.

Reactie Twence: De laagste trap van de ladder van Lansink is 'storten van afval'. Vergisting is een hoogwaardige toepassing. Er is geen overcapaciteit voor vergisten in Nederland. Vergisten valt onder de productie van duurzame energie uit mest. Voor mestvergisting wordt dan ook vanuit de rijksoverheid SDE+ subsidie toegekend. Om te hoge gehalten van nutriënten (o.a. fosfaat) in de bodem te voorkomen mag, mest niet onbeperkt over het land worden uitgereden. Er is dan ook sprake van een groot mestoverschot dat verplicht moet worden verwerkt. In Oost Nederland is dat ongeveer 2 miljoen ton, waarvan tenminste 0,7 miljoen ton niet mag worden uitgereden en waarvoor geen verwerkingscapaciteit is. Door strengere Europese regelgeving mag er steeds minder mest worden uitgereden. Naar verwachting moet in 2016 een bewerkingscapaciteit gevonden worden ter hoogte van circa 1,5 miljoen ton. Dit is een onderdeel van de huidige problematiek in de varkenssector. Oost Nederland heeft naast Brabant een groot probleem. Een gezonde agrarische sector is van groot economisch belang en voor de leefbaarheid van het platteland. Ook deze investering keurt de raad van commissarissen alleen goed indien er sprake is van een sluitende business case en er voldoende materiaal gecontracteerd is.

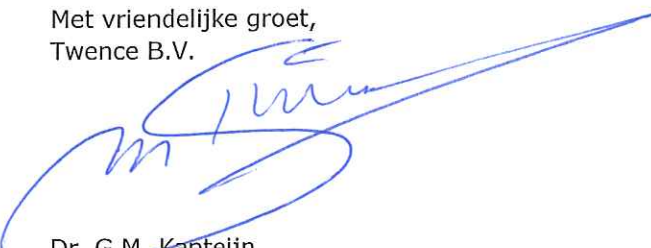
In een brief van 30 wetenschappers aan het kabinet van 19 augustus 2015 (bijlage3) met overwegingen over het klimaatbeleid wordt mestvergisting nadrukkelijk genoemd als optie om aan de reductie van CO2 invulling te geven. De uitspraak in de rechtszaak van Stichting Urgenda tegen de Nederlandse staat blijkt dat de overheid hierbij een nadrukkelijke taak heeft. Twence kan als uw onderneming daaraan een belangrijke positieve bijdrage leveren.

- *Informatie college B&W:* Aansluiting bij rioolwaterzuivering ontbreekt.
Reactie Twence: niet duidelijk is wat de relatie is met mestbewerking.

Sheets: Advies (1) en Advies (2)

- *Reactie Twence:* Het is van belang dat de aandeelhouders gezamenlijk richting geven aan de lange termijn perspectieven van de onderneming. Twence vindt het waardevol om langjarig van maatschappelijk nut te blijven voor de regio Twente. Daaraan geven de aandeelhouders met de vaststelling van het Strategisch Beleidsplan 2016 – 2019 richting. Op 23 september aanstaande wordt de algemene vergadering geïnformeerd over de ontwikkelingsperspectieven van Twence voor de korte- en middenlange termijn. Het is van belang om samen met alle aandeelhouders vanuit het aandeelhoudersbelang het Strategisch beleidsplan 2016 – 2019 te beoordelen. De vaststelling van dit plan staat geagendeerd voor de algemene vergadering van 10 december 2015.

Met vriendelijke groet,
Twence B.V.

Dr. G.M. Kapteijn
Algemeen directeur

Bijlagen: 3

BIJLAGE 1

bij Twence brief met kenmerk 15.0004415

Samenvatting brief d.d. 10-8-2015 aan aandeelhouders Twence Holding B.V. en colleges B&W over berichtgeving Twentsche Courant Tubantia over tariefstelling verwerking brandbaar afval Twence (bijlage 2)

De aandeelhoudende (Twentse) gemeenten van Twence betalen een tarief voor het verbranden van afval van € 116 per ton. Hieraan liggen afspraken ten grondslag uit 1995. Door een verbod op storten en een toenemende hoeveelheid afval, moest er een verbrandingsinstallatie komen in Twente. Dit werd AVI-Twente, rechtsvoorganger van Twence.

Om een verbrandingsinstallatie te kunnen bouwen, was een borgstelling van de Twentse gemeenten nodig van € 170 miljoen. De gemeenten stelden zich in 1995 ook garant voor de aanlevering van 220.000 ton brandbaar afval per jaar, tegen een tarief van € 98 per ton. De contracten lopen 25 jaar. De volumes afval en het verwerkingstarief waren in het licht van midden jaren negentig volkomen reëel en marktconform. Tot 2012 werd het tarief volgens afspraak geïndexeerd en ook werd enkele keren een korting gegeven. Dit leidde tot het huidige tarief van € 116. Sinds 2012 bleef het tarief nagenoeg ongewijzigd.

De financiering van de Agenda van Twente komt voort uit de discussie rondom de verkoop van Twence door Regio Twente. In 2007 wilde de regio een stimuleringsprogramma opzetten voor de Twentse economie. Om dat te kunnen financieren diende Twence verkocht te worden. Men was op zoek naar ongeveer € 80 miljoen, waarbij de waarde van de onderneming uiteraard in belangrijke mate werd bepaald door de langjarige contracten met de Twentse gemeenten uit 1995.

Na bestuurlijke en politieke afweging besloten de Twentse gemeenten in 2008 toch van verkoop af te zien. In plaats van eenmalig gewin, koos men voor langjarige invloed op de onderneming (en daarmee hun eigen afvalverwerking) als aandeelhouder. Twence presteerde financieel zo goed, dat een uitkering van € 8 miljoen extra per jaar als superdividend voor een periode van 10 jaar mogelijk leek. Bovenop het 'normale' dividend van circa € 2,5 miljoen per jaar. De gemeenten en regio spraken af met die 'extra' 80 miljoen de Agenda van Twente tien jaar te financieren.

In 2009 stortte (economische crisis, onverwacht snelle afname van afval) de Nederlandse afvalmarkt in. De Twentse gemeenten leverden echter ook voor die tijd al bij lange na niet meer de oorspronkelijke 220.000 ton afval waarop het tarief was gebaseerd in 1995. Door substantiële nieuwe contracten (in binnen- en buitenland) voor brandbaar afval en de toenemende productie van (groene) energie wist Twence echter de resultaten jaar op jaar te laten groeien en kon daardoor tot nu toe aan de dividendverplichtingen voldoen.

Van de ongeveer € 100 miljoen omzet van Twence is circa € 50 miljoen afkomstig uit de verkoop van (groene) energie en teruggewonnen grondstoffen. De andere helft komt uit de tarieven voor het verwerken van afval. De opbrengsten van Twence komen voor 100 procent ten goede aan de ontwikkeling van de regio. Door werkgelegenheid te bieden (230 man direct, nog een keer zoveel indirect), door milieudoelstellingen van de gemeenten te realiseren en, sinds 2008 op verzoek van de regio, dus door het superdividend. Het Twentse aandeel in de totale omzet is in 2015 nog maar 15 procent.

Aandeelhouders Twence Holding B.V.
Colleges van B&W

Uw kenmerk

-

Ons kenmerk

15.0003980

Datum

10 augustus 2015

Behandeld door

P.W.L. Horsthuis
+3174 2404 411
p.horsthuis@twence.nl

Onderwerp

Berichten Twentsche Courant Tubantia
over tariefstelling verwerking brandbaar afval Twence

Geachte aandeelhouders,

In de Twentsche Courant Tubantia is op vrijdag 31 juli en zaterdag 1 augustus 2015 stilgestaan bij het verwerkingstarief dat de aandeelhouders betalen voor de verbranding van restafval bij Twence. De berichtgeving wekt de indruk dat de burgers van Twente via het afvalverbrandingstarief van Twence op een oneigenlijke manier betalen voor het realiseren van de Agenda van Twente. De inkomsten uit de verwerking van afval van de Twentse burgers leiden, samen met de opbrengsten uit andere activiteiten, tot een positief resultaat van Twence Holding B.V. De afgelopen jaren hebben wij telkens een positief resultaat van circa € 10 miljoen kunnen realiseren. Daaruit hebben wij aan onze aandeelhouders - voornamelijk de Twentse gemeenten - jaarlijks een regulier dividend van € 2,5 miljoen kunnen uitkeren én daarnaast een zogenoemd superdividend van € 8 miljoen voor de Agenda van Twente¹. Aan deze dividenduitkeringen en aan de tarieven die onze aandeelhoudende gemeenten jaarlijks goedkeuren en betalen voor de verwerking van het huishoudelijk restafval, liggen langjarige afspraken ten grondslag, die in 2008 na uitgebreide afweging zijn vastgelegd.

Wij zijn van mening dat op grond van deze afspraken de doorberekening van het verwerkingstarief van Twence in de afvalstoffenheffing correct is. De burger wordt volgens ons door het verwerkingstarief van Twence niets tekort gedaan.

Positief geformuleerd had duidelijker uit de berichtgeving kunnen blijken dat Twence met zijn resultaten circa € 10 miljoen per jaar bijdraagt aan de duurzame versterking van de sociaal economische structuur van Twente. Deze bijdrage komt volledig aan de Twentse burger ten goede.

Met deze brief informeren wij u over de achtergrond van de besluitvorming die hierover in 2008 heeft plaatsgevonden.

Omdat ook gemeenteraadsleden naar aanleiding van de recente publicaties hierover mogelijk vragen hebben, kunt u deze brief vanzelfsprekend ook aan hen beschikbaar stellen.

¹ Deze agenda is bedoeld om een belangrijke bijdrage te leveren aan de hoogwaardige economische ontwikkeling van Twente en het stimuleren van de daarbij passende werkgelegenheid. Met het extra dividend van Twence hebben Regio Twente en de provincie Overijssel samen € 130 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van deze agenda. Een belangrijk deel daarvan (€ 100 miljoen) is bestemd voor de Twentse Innovatieroute.

Bezoekadres

Boldershoekweg 51
7554 RT Hengelo
Nederland

Postadres

Postbus 870
7550 AW Hengelo
Nederland

T +31 (0)74 240 44 44

F +31 (0)74 240 43 33

E info@twence.nl

I www.twence.nl

K.v.K-nr. 52737403

BTW-nr. NL8505.75.527.B01

ING 65.36.94.628 BIC: INGBNL2A

IBAN NL88INGB0653694628

Hierna gaan wij in op:

- a. oorspronkelijke afspraken bij de oprichting van AviTwente B.V. in 1995;
- b. het ontstaan van het huidige verwerkingstarief;
- c. de uitkering van het superdividend aan Regio Twente en het dividendbeleid na 2018;
- d. de maatschappelijke bijdrage van Twence aan de regio Twente.

a. Oorspronkelijke afspraken bij oprichting AviTwente B.V. in 1995

Op 6 juli 1990 is een samenwerkingsovereenkomst Afvalverwijdering gesloten tussen de rijksoverheid, IPO en VNG om uitvoering te geven aan het Nationaal Milieubeleidsplan. In het Tienjarenprogramma Afval 1992 – 2002 is vastgesteld dat, om het storten van brandbaar restafval te beëindigen, er voor huishoudelijk restafval aanvullende verbrandingscapaciteit met energieproductie nodig is. Om hieraan uitvoering te geven hebben de Twentse gemeenten in 1995 besloten om zelf een afvalverbrandingsinstallatie te bouwen en werd AviTwente B.V. opgericht. Om deze kapitaalintensieve investering te kunnen financieren en af te kunnen lossen hebben de gemeenten zich destijds contractueel verplicht tot:

- de levering van 220.000 ton brandbaar (huishoudelijk) restafval per jaar voor een periode van 25 jaar (tot medio 2022). Daarbij is ook het verbrandingstarief voor de periode van 25 jaar vastgelegd van NLG. 217 per ton (€ 98,47 per ton) waarbij dit tarief jaarlijks geïndexeerd zou worden.
- borgstelling voor het verkrijgen van de benodigde financiering via Regio Twente ter hoogte van € 165 miljoen. Per 31 december 2014 bedroeg het restant van deze leningen nog € 15,7 miljoen, waaruit blijkt dat deze leningen bijna zijn afgelost. Wij informeren onze aandeelhouders jaarlijks over de nog openstaande garantieverplichting.

Op dit moment leveren de gemeenten jaarlijks circa 130.000 ton brandbaar restafval. Bij de oprichting van Twence per 1-1-2001 is in een convenant vastgelegd dat Twence zelf zorgdraagt voor vollast van de afvalenergiecentrales. Dit betekent dat wij ook actief op de afvalmarkt opereren. Dit is juridisch geborgd door onder de paraplu van Twence Holding B.V. zowel publieke als private B.V.'s op te richten. Het brandbaar restafval van de aandeelhouders wordt in de afvalenergiecentrale van AviTwente B.V. (publieke B.V.) op grond van een zogenaamde 'in-house' dienstverlening verwerkt.

Naar aanleiding van de berichtgeving in de Twentsche Courant Tubantia is de heer Dijkgraaf ook door RTV Oost geïnterviewd. Hij vraagt zich in het interview af of de investering in de derde afvalverbrandingslijn verantwoord was.

Wij willen graag benadrukken dat deze investering van het grootste belang is voor de gezonde bedrijfseconomische continuïteit van Twence. Door de beschikbaarheid van deze installatie kan de garantie worden gegeven voor de levering van stoom aan AkzoNobel en van warmte aan de stadsverwarming in Enschede. Deze levering van duurzame energie draagt in belangrijke mate bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de aandeelhouders. De zoutproductie van AkzoNobel in Hengelo alleen al, bespaart jaarlijks het verbruik van 70 tot 80 miljoen m³ aardgas, door stoom van Twence te gebruiken.

b. Het ontstaan van het huidige verwerkingstarief

In 2007 zocht Regio Twente naar financiële middelen voor de versterking van de sociaal economische structuur van Twente. In dat kader werd de verkoop van Twence overwogen. Twence heeft als alternatief de mogelijkheid van het uitkeren van 'superdividend' aan Regio Twente voorgelegd. Deze alternatieven zijn door de Twentse gemeenteraden in openbare vergaderingen besproken. Bij besluitvorming op 21 mei 2008 hierover in de Regioraad bleek dat de meerderheid van de gemeenteraden en daarmee de aandeelhouders geen voorstander was van verkoop.

Een belangrijke afweging hierbij was dat Twence een grote bijdrage zou kunnen leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de Twentse gemeenten. Een blijvend aandeelhouderschap, met invloed op de strategie van de onderneming, werd dus verkozen boven verkoop.

Om tot dit besluit te komen, is door de gemeenten meegewogen dat de onderneming over een periode van 10 jaar jaarlijks € 8 miljoen extra dividend voor de Agenda van Twente uit zou keren. Door het aandeelhouderschap van Twence blijven de gemeenten er ook langjarig van verzekerd dat één van haar kerntaken, het verantwoord verwerken van huishoudelijk afval, optimaal wordt uitgevoerd.

Omdat de aandeelhouders op grond van de statuten bevoegd zijn om jaarlijks het tarief voor de verwerking van het huishoudelijk afval voor zichzelf vast te stellen, is tegelijk afgesproken dat deze tarieven op het niveau van 2008 gehandhaafd zouden blijven. Jaarlijks zou dit tarief met de halve prijsindex voor de gezinsconsumptie verhoogd mogen worden. Dit heeft geleid tot het huidige tarief van € 116,35 per ton. Overigens is deze indexering vanaf 2012 niet meer toegepast, vanwege de positieve resultaatsontwikkeling van de onderneming.

Het tarief dat in 2008 met de aandeelhouders is afgesproken was marktconform. Andere afvalverwerkingsinstallaties rekenden ongeveer dezelfde tarieven.

Er was op dat moment geen enkele indicatie dat de tarieven de daarop volgende jaren omlaag zouden gaan. De effecten van de kredietcrisis en de 'overcapaciteit' voor het verbranden van restafval zijn vanaf medio 2009 in de branche echt merkbaar en zijn de oorzaak van de lagere prijzen op de vrije markt en bij aanbestedingen voor de verwerking van huishoudelijk restafval de afgelopen jaren.

Als onderdeel van de politiek bestuurlijke afweging in 2008 was het bij alle gemeenten bekend dat een langjarige afspraak werd gemaakt, waarbij er sprake was van bestendiging van op dat moment geldende en bekende tarieven voor de verwerking van brandbaar restafval.

Ook andere gemeenten hebben in die tijd tegen vergelijkbare tarieven langjarige afspraken gemaakt. Bijvoorbeeld Attero Wijster brengt gemeenten €116 per ton in rekening voor de verwerking van huishoudelijk afval.

Wanneer de aandeelhouders in 2008 hadden besloten de onderneming te verkopen, dan was de overeenkomst uit 1995 zeer waarschijnlijk onderdeel van de verkoopovereenkomst van de onderneming geweest. Deze situatie doet zich voor bij de verkoop van Attero aan de investeerder Waterland.

Twentsche Courant Tubantia

De stelling dat de afvalstoffenheffing niet meer dan kostendekkend mag zijn, is juist². De gemeenten brengen in de afvalstoffenheffing ook geen hoger tarief in rekening dan het verwerkingstarief voor huishoudelijk restafval. Het punt dat de Twentsche Courant Tubantia wil maken, is dat de Twentse burger via de afvalstoffenbelasting financieel zou bijdragen aan de Agenda van Twente. Dit wordt onderbouwd door het verschil tussen de tarieven, dat op dit moment (2015) door andere gemeenten voor afvalverbranding wordt betaald en het tarief van Twence voor de aandeelhouders.

² De basis voor de heffing ligt in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De heffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. De afvalstoffenbelasting wordt berekend aan de hand van de kosten die gemeenten maken voor onder meer de inzameling van het afval bij huishoudens, de daarvoor benodigde inzamelmiddelen en de kosten van bewerking. Iedere gemeente heeft hiervoor zijn eigen berekeningsgrondslag. Een en ander kan worden vastgelegd in een verordening op de afvalstoffenheffing. De hoogte van deze heffing ligt voor iedere gemeente verschillend.

Volgens de tabel in de krant van donderdag 31 juli jongstleden zou dit verschil tussen de € 25 tot € 40 per ton liggen. De redenering is vanuit het perspectief 2008 echter niet juist. Doordat Twence met haar bedrijfsactiviteiten winst maakt, kan de onderneming aan de aandeelhouders dividend uitkeren. De resultaten bestaan in 2014 uit de gemaakte omzet voor de verwerking van afval (circa € 45 miljoen), verkoop van teruggewonnen grondstoffen (circa € 5 miljoen) en de levering van energie (circa € 50 miljoen). Daarbij is in afgelopen jaren steeds een resultaat van circa € 10 miljoen gerealiseerd. Het totale bedrijfsresultaat is aan de aandeelhouders uitgekeerd in de vorm van een reguliere uitkering van circa € 2,5 miljoen per jaar en als superdividend van circa € 8 miljoen voor de Agenda van Twente.

De omzet van Twence vanuit de Twentse gemeenten voor de verbranding van het huishoudelijk restafval bedraagt circa € 15 miljoen (circa 15% van de omzet), en vormt dus 'slechts' een deel van de totale omzet van Twence en draagt dus voor een beperkt deel bij aan het totale resultaat. Zonder onze andere activiteiten zou Twence geen winst maken. In feite kan gesteld worden dat alle klanten van Twence bijdragen aan de Agenda van Twente.

Twentsche Courant Tubantia gaat ervan uit dat gemeenten op ieder moment de dienstverlening voor de verwerking van brandbaar restafval vrij kunnen aanbesteden en gebruik kunnen maken van het laagste tarief. In de regel worden voor deze dienstverlening door (samenwerkende) gemeenten meerjarige contracten gesloten tegen de op dat moment geldende markttarieven. Elbert Dijkgraaf, hoogleraar empirische economie van de publieke sector geeft in het krantenartikel van vrijdag 31 juli jongstleden aan dat op basis van zijn berekeningen het tarief van afvalverbranding op € 74 per ton zou moeten uitkomen. Uit nadere informatie bij hem is gebleken dat hij deze kostprijs baseert op informatie over nieuwbouw van een afvalenergiecentrale door de Huisvuilcentrale Alkmaar. Hij heeft dit in 1998 – 2000 onderzocht.³ De heer Dijkgraaf is zich er van bewust dat deze berekening situationeel is en dat deze berekeningen voor andere installaties in andere omstandigheden anders kan zijn.

c. Uitkering superdividend aan Regio Twente en dividendbeleid na 2018

Bij de besluitvorming in 2008 is statutair vastgelegd dat een extra dividend van totaal € 80 miljoen aan Regio Twente en circa € 3 miljoen aan aandeelhouder Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen moet worden uitgekeerd. (Ter informatie: aandeelhouder Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen houdt 3,1% van de aandelen van Twence). Tot op dit moment is Twence erin geslaagd om, naast de gebruikelijke uitkering aan de Twentse aandeelhouders ter hoogte van € 2,5 miljoen per jaar, 7 jaar achtereenvolgend het extra dividend uit te keren. Er is inmiddels € 56 miljoen superdividend aan Regio Twente uitgekeerd. Indien Twence de mogelijkheid heeft deze resultaten te continueren, zal in het voorjaar 2018 het laatste deel van dit extra dividend worden uitgekeerd.

Bij de besprekingen in 2014 over het concept Strategisch beleidsplan Twence 2016 – 2019 is met de aandeelhouders afgesproken om in 2016 de besprekingen te starten over het tarieven- en dividendbeleid vanaf 2018.

³) Afvalprijzen zonder grens Een analyse van de Nederlandse afvalverbrandingsinstallaties in een Europese markt, 20 maart 2001, E. Dijkgraaf, R.F.T. Aalbers, M. Varkevisser, OCFEB

d. Maatschappelijke bijdrage van Twence aan regio Twente

De aandeelhouders hebben bij de oprichting van Twence in 2001 en vervolgens bij het besluit in 2008 om eigenaar te blijven van Twence, de strategische ontwikkeling van Twence bepaald. In het voorjaar van 2012 heeft de algemene vergadering van aandeelhouders het Strategisch beleidsplan Twence 2012 – 2015 vastgesteld.

Twence draagt met zijn activiteiten in belangrijke mate bij aan de CO₂-reductiedoelstellingen van de aandeelhouders. Hierbij gaat het om circa 330.000 ton per jaar aan vermeden CO₂-emissie en een besparing op het verbruik van aardgas van circa 173 miljoen m³ per jaar. Dit is vergelijkbaar met de energieopbrengst van 2.800.000 zonnepanelen.

De door Twence geproduceerde duurzame energie is circa 50% van alle duurzame energie die in Twente geproduceerd wordt.

De komende jaren willen we nog meer rendement uit de bestaande installaties realiseren, meer grondstoffen terugwinnen en meer duurzame energie produceren.

Hiermee draagt Twence bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de aandeelhouders en dus de verduurzaming van de regio.

Bij Twence werken 220 mensen en dat zorgt ongeveer voor een even hoge indirecte werkgelegenheid.

Daarnaast werkt Twence nauw samen met kennisinstellingen en ondernemingen die aan Twence gelleerde activiteiten willen testen en op de 'markt' willen zetten (bijvoorbeeld Pentair, Procede en HoST). Door de levering van stoom draagt Twence bij aan het concurrerend vermogen van AkzoNobel en daarmee aan het behoud van werkgelegenheid bij deze onderneming.

Indien u nog vragen heeft over het bovenstaande verneem ik die graag. U kunt hierover contact opnemen met Paul Horsthuis, (bestuurs)secretaris van Twence.

Hoogachtend,

Namens de raad van commissarissen

Rikus Eising (voorzitter)

Namens de directie

Marc Kapteijn (directeur)

Ministerie van Algemene Zaken
T.a.v. dhr. M. Rutte
Binnenhof 19
2513 AA Den Haag

19 augustus 2015

Betreft: Wetenschappelijke overwegingen voor aanscherping klimaatbeleid

Excellentie,

De rechtszaak die **Stichting Urgenda** tegen de Nederlandse Staat heeft aangespannen en bij de rechtbank in Den Haag heeft gewonnen, heeft in binnen- en buitenland de tongen losgemaakt. Ook in de wereld van wetenschap en kennis wordt uiteraard meegedacht. We menen er in dit verband goed aan te doen een tweetal overwegingen vanuit onze kennisgebieden onder de aandacht te brengen, die behulpzaam kunnen zijn om het Nederlandse klimaatbeleid verder aan te scherpen:

1. de door de rechter opgelegde emissiereductie is bescheiden in het licht van de wereldwijd afgesproken tweegradendoelstelling en de emissiereducties die daarbij horen; en
2. de opgelegde emissiereductie is goed haalbaar tegen beperkte kosten of mogelijk zelfs met maatschappelijke baten – nog los van de klimaatbaten.

We lichten deze stellingen hieronder toe.

Ten eerste: de opgelegde emissiereductie van 25% in 2020 t.o.v. 1990 is nog bescheiden.

We kunnen niet genoeg benadrukken dat niet de jaarlijkse *emissies* bepalend zijn voor de opwarming, maar de *concentratie* van broeikasgassen in de atmosfeer. Zo heeft CO₂ een lange verblijftijd in de atmosfeer. Als de emissies per jaar hoger zijn dan de natuurlijke, maar langzame verwijdering van CO₂ uit de atmosfeer, dan hoopt zich CO₂ op in de atmosfeer. Hoe hoger de concentratie van CO₂, des te warmer het wordt. De vermoedelijke consequenties worden uitvoerig in de IPCC-rapporten gedocumenteerd.

Wereldwijd is overeengekomen dat de opwarming van de aarde tot maximaal twee graden moet worden beperkt. Dit tweegradendoel komt ongeveer overeen met een hoeveelheid broeikasgassen van 450 ppm. Alleen al de CO₂-concentratie is gestegen van ca. 280 ppm pre-industrieel naar ongeveer 400 ppm momenteel. Met andere erbij broeikasgassen erbij gaan we richting de 450 ppm. Dit impliceert dan ook dat nog maar een beperkte hoeveelheid koolstof in de atmosfeer mag worden geloosd (het *carbon budget*).

Bij het tweegradendoel en de bijbehorende concentratie van broeikasgassen willen we twee observaties in herinnering roepen. Ten eerste, gegeven de onzekerheden in het klimaatsysteem kan de concentratie van 450 ppm ook een opwarming van drie graden betekenen. Ten tweede, het doel van maximaal twee graden opwarming is een doelstelling die door de internationale politiek is

aanvaard als een compromis tussen het wenselijke en het haalbare. Het gaat niet om een 'veilige grens', deze is namelijk niet vast te stellen. Het gaat om een grens die in de internationale politiek als 'onaanvaardbaar gevaarlijk' is overeengekomen. De (negatieve) effecten nemen snel toe met de mate van opwarming. Veel klimaatwetenschappers maken zich al grote zorgen over een opwarming van 1,5 graad, terwijl bij twee graden opwarming grote, deels onomkeerbare effecten kunnen optreden. Deze kunnen grote consequenties hebben voor onder meer weersextremen, neerslag, gezondheid, landbouwproductiviteit, zeespiegelstijging, waterafvoer, het smelten van ijsmassa's, biodiversiteit en dergelijke.

Gegeven het tweegradendoel en de daarmee corresponderende concentratie van broeikasgassen in de atmosfeer is een nog resterend *carbon budget* uit te rekenen. Dat is op basis van de IPCC-AR5-getallen en de uitstoot sindsdien nog ongeveer 860 Gt CO₂. Dit is de hoeveelheid die de wereldgemeenschap deze eeuw (vanaf 2015) nog *in zijn totaliteit* mag uitstoten. Dat wereldbudget moet verdeeld worden over afzonderlijke landen. Het vergt snelle en vergaande emissiereducties om binnen dat *carbon budget* te blijven en daarmee met gerede kans de opwarming tot twee graden te beperken.

De verschillende wetenschappelijke monitoringsystemen¹ die de voortgang van het mondiale klimaatbeleid evalueren laten zien dat de huidige beleidsplannen van de EU en van Nederland tekortschieten. Ook de door de rechter opgelegde eis van 25% emissiereductie in 2020 t.o.v. de uitstoot in 1990 brengt Nederland nog niet op koers van een evenredige bijdrage aan de tweegradendoelstelling.

Ten tweede: de opgelegde 25% emissiereductie is goed te halen.

Het halen van de 25% emissiereductie die de rechter heeft gelast vergt een inspanning, maar is wel zeker haalbaar. Binnen het Energieakkoord worden al veel maatregelen uitgerold, met name op het gebied van duurzame energie. Dit is echter nog onvoldoende om aan 25% emissiereductie in 2020 te komen.

Desalniettemin liggen alle benodigde extra maatregelen om dat doel te halen al wel op de plank: een deel ervan is rendabel, en een deel brengt ook andere voordelen voor bijvoorbeeld de volksgezondheid met zich mee. Voor alle maatregelen geldt: ze komen niet vanzelf tot stand, maar zullen door een (overheids)interventie moeten worden geholpen.

We denken bijvoorbeeld aan de mogelijkheden voor verbetering van de energie-efficiëntie in de gebouwde omgeving. Deze worden al jarenlang als zeer effectief ingeschat, en de maatregelen verdienen zichzelf nog terug ook. Snelle en intensieve uitvoering van de Warmtevisie van minister Kamp van Economische Zaken helpt CO₂ te reduceren én de woonlasten te verlagen. Een andere optie is de versnelde implementatie van mestvergisting die met name de methaanuitstoot (een zeer krachtig broeikasgas) uit de landbouw kan helpen terugdringen, en een aantrekkelijk potentieel (zo'n

¹ Climate Action Tracker: <http://climateactiontracker.org/>
PBL INDC-tool: <http://infographics.pbl.nl/indc/>
WRI Climate Data Explorer: <http://cait.wri.org/indc/#/>

2 miljard m³ per jaar in 2020) aan groen gas kan helpen ontsluiten. Nog een optie is extra inzet op materiaalrecycling, wat de CO₂-uitstoot over de gehele waardeketen gezien sterk kan terugdringen. Voor de industrie is een *efficiency*-programma mogelijk, waarin versneld een aantal verouderde inefficiënte applicaties zoals pompen en elektromotoren wordt vervangen door de modernste hoog-efficiënte processen. Een goed doordacht programma kan CO₂ sterk reduceren én de concurrentiepositie van de industrie helpen verbeteren. Voorts kunnen normen voor elektriciteitsopwekking (een maximum aantal gram CO₂ per opgewekte kWh) worden opgelegd, wat de brandstofmix koolstofarmer maakt.

Dit zijn slechts enkele, meer technische, opties uit een breed scala. Daarnaast ligt het ook voor de hand dat het kabinet zich inzet voor het actief betrekken van de samenleving bij het realiseren van deze doelstelling door middel van het stimuleren van veranderingen in energiegedrag en leefstijlen. Dat kan onder andere door het bevorderen van voorlichting, educatie en co-creatie van innovatieve oplossingen.

Duidelijk is dat een slimme combinatie van aanvullende maatschappelijke en technische maatregelen nodig is om het huidige beleid – dat volgens berekeningen tot slechts 17% emissiereductie leidt in 2020 t.o.v. 1990, en dat nu volgens de rechtbank 25% moet worden – te versterken. Eerste schattingen van o.a. prof. K. Blok (Ecofys, TU Delft) laten zien dat die additionele CO₂-reductie gegeven de korte termijn weliswaar ambitieus is, maar desondanks zeker haalbaar is (NRC, 8 juli 2015).

Conclusies

We concluderen dat de emissiereductie die de rechter heeft gelast nog maar een bescheiden aanscherping van het klimaatbeleid is in het licht van de wereldwijd onderschreven doelstelling van maximaal twee graden opwarming. Ook de door de rechter opgelegde 25% reductie in 2020 is nog niet voldoende om Nederland een evenredige bijdrage aan het twee gradenpad te laten leveren. We concluderen daarbovenop dat het halen van deze 25% uitvoerbaar is. Er zijn echter wel additionele (overheids)maatregelen nodig om de emissiereducties in de praktijk gerealiseerd te krijgen.

We menen dan ook dat een beroepsprocedure op klimaat-inhoudelijke gronden niet houdbaar lijkt.

Met vriendelijke groet,

Prof. dr. Nico Baken, TU Delft

Dr. ir. Frank de Bakker, VU Amsterdam

Prof. dr. Kornelis Blok, TU Delft

Dr. Heleen de Coninck, Radboud Universiteit

Prof. dr. Andy van den Dobbelsteen, TU Delft

Prof. dr. Klaas van Egmond, Universiteit Utrecht

Dr. Jeroen van der Heijden, Universiteit van Amsterdam en Australian National University

Dr. Jurgen van der Heijden

Prof. dr. Alfred Kleinknecht, emeritus hoogleraar TU Delft

Dr. ir. Gijsbert Korevaar, TU Delft

Dr. Karen Maas, Erasmus Universiteit Rotterdam

Prof. dr. Tineke Lambooy, Nyenrode Business University

Prof. dr. Dewanand Mahadew, UBIS University (Genève)

Prof. dr. Paquita Pérez, Open Universiteit

Prof. dr. Maurits van Rooijen, London School of Business and Finance en German International School for Management and Administration

Prof. dr. Annemieke Roobeek, Nyenrode Business University

Lec. ir. Ronald Rovers, Zuyd Hogeschool

Ir. Jan Paul van Soest, De Gemeeynt

Prof. dr. Wim Turkenburg

Dr. ir. Jan Venselaar, emeritus lector Avans Hogeschool

Prof. dr. Louise Vet, NIOO-KNAW

Prof. dr. Arjen Wals, Wageningen UR en Gothenburg University

Prof. dr. Bert van Wee, TU Delft

Prof. dr. Johan Wempe, Vrije Universiteit

Prof. dr. Ernst Worrell, Utrecht Universiteit

Dr. Emiel Wubben, Wageningen UR

Dr. Frank Wijen, Erasmus Universiteit Rotterdam

Prof. dr. Bastiaan Zoeteman, Tilburg University